

AGE/inc Tarptautinio susirinkimo ataskaita, Kelnas, Vokietija, 2006 metais, gegužės 16-17 dienomis

Europos Sąjungos finansuojamo tarptautinių mainų projekto kontekste, pagyvenusių žmonių bendrijų nariai susirinko iš 23 Europos šalių, kad apsvarstytų strategijas, kaip dalyvauti tarptautiniame kovos su skurdu ir socialine atskirtimi procese.

Buvo pasiūlytas ir aptartas žemiau pateiktas procesas.

Europos Sąjungos socialinės integracijos procesas

Socialinės integracijos politika yra ES šalių narių atsakomybė nacionaliniame ir regioniniame lygmenyje. Tačiau, supratusios, kad visų laukia panašūs iššūkiai, šalys narės 2000 metais nutarė Europos lygmenyje dirbti bendrai, siekdamos pasidalinti patirtimi ir suteikti politinį akstiną kovai su skurdu ir socialine atskirtimi. Tai vedė į ES proceso plėtrą su šiais veiksniais:

1. ES šalys narės susitarė dėl bendrų tikslų ir informacijos apie sprendimus nacionaliniame lygmenyje. Dėl pirmųjų socialinės integracijos tikslų buvo susitarta 2000 metais ir dabar jie buvo susieti su lygiagrečiais ir susijusiais tikslais socialinės apsaugos reformų srityje – ES žargonu tai vadinama “Kryptingu socialinės apsaugos ir socialinės integracijos procesu” (žr. žemiau).
2. Kiekviena šalis narė nustato politiką, kuria vadovaujantis bus siekiama nacionalinės strategijos tikslų socialinei apsaugai ir socialinei integracijai įgyvendinti.
3. Nacionalinės strategijos pateikiamos nustatytu laiku ir po to sintezės ataskaitos pateikiamos Europos Komisijos ir Europos Tarybos. Čia stengiamasi pabrėžti keitimąsi informacija, kertinius pranešimus ir teisingą praktiką.

Tolimesni socialinės apsaugos ir socialinės integracijos proceso tikslai yra skatinti:

- (a) socialines sąsajas, lygybę tarp moterų ir vyrų ir visiems vienodas galimybes į tinkamas, prieinamas, finansiškai palaikomas, taikomas ir efektyvias socialinės apsaugos sistemas ir socialinės integracijos politiką;
- (b) efektyvią savitarpio sąveiką tarp Lisabonos strategijos tikslų padidinti ekonominį augimą, sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų bei pagerinti socialines sąsajas ir ES kryptingos vystymo strategijas;
- (c) geras vadovavimas, skaidrumas bei tarpininkų kvietimas dalyvauti projektuose, jų įgyvendinime ir veiklos stebėjime.

Šalys narės turėtų ypač siekti “*Lemiamo poveikio panaikinti skurdą ir socialinį atskirtį*” užtikrinamos:

- (a) priėjimą prie šaltinių, teisių ir paslaugų, užtikrinančių dalyvavimą visuomenėje, užkirsti kelią socialinei atskirčiai ir ją įvardinti, kovoti su visomis diskriminacijos formomis, vedančiomis į atskirtį;

- (b) aktyvią socialinę visų asmenų integraciją, tiek skatinant dalyvavimą darbo rinkoje, tiek ir kovojant su skurdu ir atskirtimi;
- (c) tai, kad socialinės integracijos politika yra gerai koordinuojama ir įtraukia visų lygmenų vyriausybės ir atitinkamų organizacijų veikėjus, taip pat, skurstančius žmones; tai, kad ji yra pajėgi, efektyvi bei nukreipta į atitinkamas viešąsias veiklos sritis, įskaitant ekonomiką, biudžetą, švietimą ir apmokymą bei struktūrinių fondų (ypač ESF) programas.

Pensijų reforma turi užtikrinti:

- (a) atitinkamos pensijos visiems;
- (b) nuolatinę finansinę paramą, remiantis visuomeninėmis ir privačiomis pensijų schemomis;
- (c) pensijų sistemos skaidrumą ir atitikimą moterų ir vyrų poreikiams bei siekiams, taip pat, moderniosios visuomenės reikalavimams.

Sveikatos apsaugos ir ilgalaikiai rūpybos tikslai turi užtikrinti:

- (a) ilgalaikę galimybę visiems naudotis sveikatos ir socialine apsauga;
- (b) sveikatos ir socialinės apsaugos kokybę ;
- (c) kad tinkama ir aukštos kokybės sveikatos ir socialinė apsauga bus prieinama ir finansiškai remiama.

Išvados: tikslai ir ataskaitų grafikas visoje ES yra toks pat, tačiau įgyvendinimo strategija šalyse yra skirtinga. Pagrindinė filosofija yra tai, kad įgyvendinimas yra visų ES šalių narių atsakomybė, tačiau progresą efektyviau bus galima pasiekti dalinantis idėjomis, patirtimi bei informacija bendro proceso eigoje. Šis procesas žinomas kaip “Atviras koordinacijos metodas”.

Išsamesnę informaciją ir pilnus dokumentų tekstus apie aukščiau paminėtus tikslus, nacionalinių veiksmų planus ir Europoje atliktą analizę rasite apsilankę:
www.europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/soc-incl/index_en.htm

Madrido tarptautinis veiksmų planas dėl gyventojų senėjimo (2002 m.)

Madrido tarptautinis veiksmų planas dėl gyventojų senėjimo (2002 m.) yra paremtas anksčiau atliktu darbu, ypač Vienos tarptautiniu veiksmų planu dėl gyventojų senėjimo, (1982 m.) ir Tarptautiniais pagyvenusių žmonių metais (1999). Buvo identifikuotos keturios plotmės:

1. Individualus vystymas
2. Santykiai tarp kartų
3. Sąveika tarp gyventojų senėjimo ir vystymo
4. Vyresniųjų asmenų padėtis

Madrido planas ketinamas panaudoti kaip praktiškas įrankis, padėsiantis politikos kūrėjams atkreipti didesnę dėmesį į prioritetus, susijusius su atskirų asmenų ir visuomenės senėjimu. Planas numato požiūrių, politikos ir praktikos pokyčius visuose sektorių lygmenyse. Pokyčiai turi būti pritaikyti prie konkrečios šalies sąlygų.

2002 metų rugsėjo mėnesį Berlyne Europos ekonominė komisija (UN-ECE) priėmė Tarptautinio plano Regioninio įgyvendinimo strategiją. Ši regioninė strategija buvo paremta šiais sprendimais:

1. Atkreipti dėmesį į senėjimą visose veiklos srityse, siekiant sukurti harmoniją tarp visuomenės ir ekonomikos bei demografinių pokyčių, kad visi asmenys jaustųsi pilnaverčiais visuomenės nariais.
2. Užtikrinti vyresnių žmonių visišką integravimą į visuomenę.
3. Skatinti lygiateisį ir palaikomą ekonomikos augimą, kaip reakciją į visuomenės senėjimą.
4. Socialinės apsaugos sistemas priderinti prie demografinių pokyčių ir jų socialinių bei ekonominių pasekmių.
5. Įgalinti darbo rinką reaguoti į ekonomines bei socialines gyventojų senėjimo pasekmes.
6. Skatinti pagyvenusių žmonių mokymąsi ir pritaikyti mokymo sistemą prie besikeičiančios ekonomikos, socialinių ir demografinių sąlygų.
7. Siekti ir užtikrinti gyvenimo kokybę visoms amžiaus grupėms ir tęsti nepriklausomą gyvenimą, įskaitant sveikatą ir gerovę.
8. Atkreipti dėmesį dėl požiūrio į lytis senstančioje visuomenėje.
9. Paremti šeimas, kurios rūpinasi pagyvenusiais žmonėmis ir skatinti tarpusavio solidarumą tarp kartų ir kartose.
10. Skatinti regioninės strategijos įgyvendinimą per bendradarbiavimą tarp regionų.

Tuo pagrindu šalys buvo:

- paprašytos sukurti nacionalinius įgyvendinimo mechanizmus;
- paskatintos įtraukti specifines žmonių senėjimo politikos veiklos sritis ir koordinavimo pastangas jas peržiūrint ir įvertinant;
- paprašytos išvardinti veiksmus, kurių jos ėmėsi;
- paprašytos suteikti paramą ir pagalbą.

Išsamesnę informaciją ir pilnus dokumentų tekstus apie aukščiau paminėtus tikslus, nacionalinių veiksmų planus ir Europoje atliktą analizę rasite apsilankę:

www.monitoringris.org

Susirinkimas siekė padėti suprasti šiuos tarptautinius procesus, kad, atsižvelgiant į juos, būtų galima sukurti vieningą strategiją. Dalyviams apsikeitimus įdomia pradine informacija tapo aišku, kad prireiks daugiau laiko sukurti aiškia viziją. Buvo jaučiama, kad pats projektas galės padėti kurti viziją, nes dalyviai geriau susipažino su patobulintais procesais.

Galima buvo atlikti pradinį dviejų procesų įvertinimą ir palyginimą:

ES socialinės integracijos procesas

- a) Nevyriausybinėms organizacijoms tai suteikia didžiules galimybes dirbti su vyriausybėmis, nes aiški, atvira struktūra reiškia, kad bus galima žinoti, vyriausybės ruošiamų dokumentų terminai yra aiškūs.

Taip pat sveikintina tai, kad vyriausybės rimtai atsižvelgia į šio proceso įgyvendinimui sudarytą grafiką.

- b) Nustatyti aiškūs tikslai visų dalyvių bei tų, kurie yra ties skurdo ir atskirties riba dalyvavimo paskatinimui gali pagreitinti eigą ir padaryti teigiamą poveikį veiklai.
- c) Iškelti konkretūs bendri kovos su skurdu ir socialine atskirtimi tikslai bei vyresnių žmonių padėtis yra neatskiriama dienotvarkės dalis.

JT procesas

- a) Iškelti tikslus, kurie tampriau susiję su pagyvenusiais žmonėmis ir socialinės integracijos klausimais.
 - b) Sveikintinos bendradarbiavimo su NVO vystymo kryptys ir suteikiamos galimybės daryti teigiamą poveikį veiklai, įskaitant pripažintus NVO kontaktus, įgalinančius paraleliai dirbti vyriausybės lygyje tema “Svarbiausi senėjimo klausimai”.
 - c) Procesas ne toks aiškus ir vyriausybės ne taip akivaizdžiai vykdo savo sprendimus.
-

Susirinkime taip pat buvo siekiama identifikuoti konkrečias rekomendacijas kryptingos socialinės apsaugos ir socialinės integracijos proceso vykdymui. Diskusijų metu buvo pasiūlyta:

1. Kryptingas socialinės apsaugos ir integracijos procesas turėtų pasitarnauti stiprinant socialinės apsaugos reformoje iškeltus socialinės integracijos tikslus.
2. Kryptingas procesas suteiks daugiau galimybių išryškinti prieštaravimus vyriausybės veiklos planuose (jei duoti veiklos pažadai, susiję su socialinės integracijos veikla, paskui socialinės apsaugos reformų srityje politiniais sprendimais panaikinami, bus lengviau į tai atkreipti politikų dėmesį).
3. Kryptingo vystymo politiką vyriausybės turėtų panaudoti skatinant pagyvenusių žmonių bendrijas dalyvauti šiose veiklos srityse.
4. Kryptingo vystymo politika taip pat turėtų būti panaudota didinant politinį socialinės apsaugos ir socialinės integracijos akivaizdumą nacionaliniame lygmenyje.
5. Senėjimo tema (atskirų individų ir visuomenės) yra lemiama sritis, susijusi su visais socialinės apsaugos ir socialinės integracijos dienotvarkės klausimais – būtų pravartu, kad Komisija ir šalys narės per vadinamuosius “lengvus metus”, prieš pateikiant nacionalines strategijas, skirtų laiko ir energijos padidinti savo supratimą apie šias problemas.

Galutiniai komentarai apie vyresniųjų žmonių bendrijas:

Šis susirinkimas aiškiai parodė, kad vyresniųjų žmonių bendrijose yra būtinas tolimesnis pasikeitimas nuomonėmis apie kovos su skurdu strategiją ir pagyvenusių žmonių dalyvavimo skatinimą ES šalyse. Susirinkimas padidino dvejus metus veikiančio AGE/inc projekto vertę, kuris siekia plėsti pasidalinimą patirtimi, remiantis darbu su vyresniaisiais žmonėmis ir tiesioginiu sąryšiu su vykstančiais politiniais procesais.

ES ir JTO darbas siūlo aiškų potencialą kovai su skurdu ir socialine atskirtimi nacionaliniame, regioniniame ir vietiniame lygmenyse, o vyresniųjų žmonių bendrijoms padeda sukurti būdus, kaip pasidalinti informacija vietiniame bei tarptautiniame lygmenyje, kad šie procesai vyktų efektyviai, o politinius pokyčiai būtų skatinti.